

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.01.2021, sp. zn. 5 Tdo 1345/2020, ECLI:CZ:NS:2021:5.TDO.1345.2020.1

Číslo: 37/2021

Právní věta: I. Zakrývání vlastní zpronevěry peněz falšováním účetnictví vedeného týmž pachatelem je možno vyjádřit souběhem trestných činů zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku. Zpravidla půjde o vícečinný souběh, pokud zpronevěra předchází takovému falšování, není však vyloučen ani jednočinný souběh, jsou-li obě jednání vzájemně provázána natolik, že je nelze od sebe vzájemně oddělit. V takovém případě však lze škodu zásadně zohlednit jen v rámci ustanovení § 206 tr. zákoníku, neboť jen jednání spočívající v присvojení si svěřené věci je příčinou vzniku škody. II. Výrok rozsudku soudu prvního stupně o jednom z více dílčích útoků téhož pokračujícího trestného činu (ve smyslu § 116 tr. zákoníku), jímž byl obviněný uznán vinným, není oddělitelným výrokem podle § 258 odst. 2 tr. ř., byť jinak jde o samostatný skutek z procesního hlediska podle § 12 odst. 12 tr. ř. Proto odvolací soud nemůže zrušit výrok rozsudku soudu prvního stupně jen ohledně některého takového dílčího útoku a znovu o něm rozhodnout v odvolacím řízení (ať znovu uznat obviněného vinným jeho spácháním, anebo jej pro tento útok zprostit obžaloby) a zároveň ve zbývající části ponechat rozhodnutí soudu prvního stupně v platnosti. III. Odvolací soud sice může pojmout odůvodnění vlastního rozhodnutí o odvolání stručně, může též přejímat pasáže z napadeného rozhodnutí či na ně odkazovat, ale z jeho rozhodnutí musí být zároveň patrné, že se skutečně zabýval argumentací obsaženou v odvolání a nespokojil se jen se závěry soudu nižšího stupně. Prostý odkaz na odůvodnění napadeného rozhodnutí by byl přípustný pouze tehdy, pokud by se soud prvního stupně dostatečně a beze zbytku vypořádal s veškerou argumentací (zejména pokud by strana v opravném prostředku pouze opakovala argumentaci přednesenou již před soudem prvního stupně, s níž se tento soud zcela vypořádal), naopak jako nedostatečný by se jevil, pokud strana předložila v opravném prostředku novou argumentaci či dokonce nové skutečnosti nebo nové důkazy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2021

Spisová značka: 5 Tdo 1345/2020

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pokračování v trestném činu, Řízení o odvolání, Rozhodnutí, Skutek, Souběh (konkurence) trestných činů, Výrok rozhodnutí, Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, Zpronevěra

Předpisy: § 116 tr. zákoníku

§ 12 odst. 12 tr. ř.

§ 120 odst. 3 tr. ř.

§ 125 odst. 1 tr. ř.

§ 138 tr. ř.

§ 206 tr. zákoníku
§ 254 odst. 1 tr. zákoníku
§ 254 tr. ř.
§ 258 odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. z podnětu dovolání obviněné M. Š. zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 10 To 104/2020, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 1 T 177/2015. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Trutnově ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 1 T 177/2015, byla obviněná M. Š. uznána vinnou jednak přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 (bez uvedení alinea), odst. 3 tr. zákoníku, jednak zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Za tyto trestné činy jí byl uložen podle § 206 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody ve výměře 2 roků, který byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Tímto rozsudkem bylo také rozhodnuto o nároku poškozené na náhradu škody.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podala obviněná odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 10 To 104/2020, tak, že k odvolání obviněné rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o vině pod bodem 37. a zároveň napadený rozsudek doplnil podle § 259 odst. 2 tr. ř. tak, že podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obviněnou obžaloby Okresního státního zastupitelství v Jičíně, sp. zn. 1 ZT 46/2015, pro dva dílčí útoky popsané ve výroku rozsudku odvolacího soudu. Jinak soud druhého stupně ponechal v ostatních výrocích rozsudek soudu prvního stupně nezměněný, jak výslovně uvedl na konci výrokové části svého rozsudku.

3. Obviněná byla uznána vinnou pro rozsáhlý skutek sestávající původně z 52 bodů, po zásahu odvolacího soudu z 51 bodů (z nichž některé měly více položek), v nichž soudy nižších stupňů spatřovaly dílčí útoky dvou pokračujících trestných činů spáchaných v jednočinném souběhu, a sice přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku a zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Zjednodušeně uvedeno, trestná činnost obviněné měla spočívat v tom, že jako zaměstnankyně obchodní společnosti R. ž., spol. s r. o. (dále jen „obchodní společnost R.“), na pozici účetní a hlavní ekonom, ve zjištěné době nejméně od 17. 12. 2007 do 31. 7. 2012 v sídle obchodní společnosti R. i v místě vlastního bydliště ku svému prospěchu nakládala se svěřenými finančními prostředky na účtech obchodní společnosti R., k nimž měla přístup, takovým způsobem, že si ponechávala část peněz vybraných z účtu, jen některé převedla do hotovostní pokladny společnosti, nechávala si proplácet vlastní náklady na nákup různého zboží či služeb (např. pohonných hmot, věcí osobní potřeby, či kurzů angličtiny), které však nebyly skutečnými výdaji obchodní společnosti R., následně pak prováděla chybné a nepravdivé účetní operace v účetnictví obchodní společnosti R., aby zakryla takové neoprávněné výdaje. Není zde třeba podrobněji rozepisovat veškeré výtky adresované obviněné obžalobou a soudy nižších stupňů, v tomto směru lze plně odkázat na spisový materiál a rozhodnutí v dané věci, která jsou

stranám dobře známa. Podle rozsudku soudu prvního stupně měla obviněná celkem 52 dílčími útoky (podrobně rozvedenými ve výroku) přisvojením si finančních prostředků obchodní společnosti R. způsobit celkovou škodu ve výši nejméně 676 966,13 Kč (ač reálně součet jednotlivých položek uvedených pod zmíněnými 52 body činil v souhrnu částku 663 341,13 Kč). Současně s tím měla obviněná zasáhnout do majetkových práv obchodní společnosti R. a jejího jediného společníka, obchodní společnosti R. A., Wien, Rakouská republika, neboť tímto jednáním „neoprávněně odčerpávala finanční prostředky anebo zakrývala skutečnosti o neoprávněném odčerpání finančních prostředků“ obchodní společnosti R., „současně tím zvyšovala náklady této společnosti a snížila její zisk, a to nejméně o výše uvedenou částku ve výši 676 966,13 Kč“.

4. Na úvod je také třeba připomenout, že v dané věci již jednou svým kasačním rozhodnutím zasáhl i Nejvyšší soud, který usnesením ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 614/2017](#), zrušil jak napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 11. 2016, sp. zn. 10 To 250/2016, tak i rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 23. 6. 2016, sp. zn. 1 T 177/2015.

II.

Dovolání obviněné

5. Proti poslednímu shora uvedenému rozsudku odvolacího soudu (ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 10 To 104/2020), podala v dovolací lhůtě obviněná M. Š. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřela o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

6. Po shrnutí dosavadního průběhu řízení dovolatelka vyjádřila přesvědčení, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, neboť soudy nižších stupňů na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikovaly hmotné právo. Obviněná uvedla, že soudy nižších stupňů nevyhověly požadavkům Nejvyššího soudu, jež uvedl ve svém předchozím zrušovacím usnesení ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 614/2017](#). Podle obviněné nedošlo k požadované nápravě, oba rozsudky, jak soudu prvního stupně, tak soudu druhého stupně, obsahují již jednou dovolacím soudem vytýkané vady.

7. Dovolatelka předně namítla, že napadený rozsudek odvolacího soudu obsahuje nepřesvědčivé a nepostačující odůvodnění, které je uvedeno na pouhých dvou stranách čistého textu. Odvolací soud podle obviněné zcela rezignoval se podaným odvoláním hlouběji zabývat. Nevysvětlil, proč nebylo možno odvolacím námitkám obviněné vyhovět (k tomu odkázala na bod 12. odůvodnění napadeného rozsudku), tedy řádně neodůvodnil své rozhodnutí. Obviněná konkrétně uvedla, že se odvolací soud zejména nijak nevyjádřil k namítaným vadám revizního znaleckého posudku, nijak se nevyjádřil k její obhajobě ohledně každého dílčího útoku. Proto je podle ní rozsudek odvolacího soudu nepřezkoumatelný, neboť se nijak nezabýval jejími odvolacími argumenty. Vadu obviněná spatřovala i v rozsudku soudu prvního stupně, který rovněž nedostatečně uvedl, jaké konkrétní důkazy ji usvědčují z jednotlivých útoků. Soud prvního stupně sice důkazy vypočítal, avšak nevysvětlil, proč právě ty její vinu prokazují. Konkrétně v tomto odkázala obviněná na své odvolání, v němž se každému útoku podrobně věnovala. Tvrzení soudu prvního stupně, že byla usvědčena „především listinnými důkazy, které byly podrobeny důkladnému zkoumání znalců ...“, aniž by soud tyto listiny konkrétně vyjmenoval či specifikoval, považovala za nepřezkoumatelné. Ani rozsudek soudu prvního stupně proto podle ní nemůže obstát jako přezkoumatelný a přesvědčivý.

8. Dále obviněná namítla, že nebyla naplněna objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu zpronevěry ve znaku „přisvojení“. Podle názoru obviněné zjištěným skutkovým stavem nebylo jednoznačně prokázáno a zjištěno, že by jednání obžalované vedlo ke zmaření účelu svěření a zároveň ke způsobení škody. Uvedla, že v řízení nebyly předloženy podklady prokazující, jak bylo s předmětnými peněžními prostředky naloženo, tato absence však nemůže vést k závěru, že si obviněná přisvojila tyto peněžní prostředky. Nebyl prokázán rozdíl mezi účtovaným a skutečným

stavem finančních prostředků na pokladně a na bankovních účtech poškozené. Nebyla podle ní prokázána ani způsobená škoda na cizím majetku u trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 3 tr. zákoníku. Obviněná namítla, že ze zjištěného skutkového děje nelze dovodit způsobení škody ve výši 676 966,13 Kč. Stejně námitky vznesla rovněž v odvolání, zejména ve vztahu k jednotlivým dílčím útokům, avšak odvolací soud se s nimi nevypořádal. Ani právní závěry soudu prvního stupně nejsou opřeny o konkrétní důkazy, a to konkrétně u všech útoků pod body 1. až 52., vyjma útoků pod body 8., 15., 26., 30., 31., 35., 37., 41., 43., 49. a 50. Odvolací soud pak pouze obecně odkázal na rozhodnutí soudu prvního stupně, aniž by se obhajobou obviněné konkrétně zabýval. Obviněná poukázala také na absurdní závěr soudu prvního stupně vycházející z chybného znaleckého posudku, že vybrala v hotovosti částku včetně haléřů, které už v té době fyzicky neexistovaly. Soud prvního stupně to vyřešil tak, že částku zaokrouhlil nahoru a haléře vynechal (viz útoky pod body 11., 12., 22. a 28.).

9. Podle obviněné se soudy nižších stupňů nevypořádaly s argumenty a námitkami obhajoby k oběma vypracovaným znaleckým posudkům. Soudy nižších stupňů znalecké posudky bez dalšího nekriticky akceptovaly, aniž by reagovaly na namítané vady spočívající např. v nepřipustném hodnocení důkazů znalci, v řešení právních otázek v rozporu s § 107 tr. ř. Znalec Ing. V. H. podle obviněné vypočítal výši způsobené škody na základě skutkových a právních domněnek, čímž překročil pole své působnosti, neboť hodnotil skutkový stav, pravděpodobnost vkladu peněžních prostředků, fiktivnost uzavřených dohod, věrohodnost tvrzení obviněné a pravost podpisů na dokumentech. Tato pochybení nenapravit ani revizní znalecký posudek, který také trpí vadami. Znalkyně vycházela z informací obsažených ve spisu, včetně tvrzení jednatele obchodní společnosti R. Obviněná nesouhlasila ani s názorem soudu prvního stupně uvedeným pod bodem 19. odůvodnění jeho rozsudku. Pokud byl posudek zpracován znalcem, který není sám odborně vybaven, pak neměl být v řízení použit jako důkaz a nemělo být k němu přihlíženo. Za pomoci znaleckých posudků mohly soudy nižších stupňů podle dovolatelky učinit pouze závěry o nesprávných účetních operacích, případně o škodě vypočtené na základě účetních dokladů, tedy tzv. „účetní škodě“, která ale bez dalšího neodpovídá skutečně způsobené škodě spočívající ve zmenšení majetku poškozené, jež by musela být v řízení prokázána dalšími důkazy. Znalecké posudky se týkaly pouze účtování a účetních dokladů a nebyly dokladem reálného toku peněz a toho, zda byly či nebyly vloženy či vybrány z pokladny.

10. Podle dovolatelky soudy nižších stupňů porušily pokyn Nejvyššího soudu zabývat se námitkami obviněné a v případě pochybností rozhodnout v její prospěch. Neřešily, proč v obchodní společnosti R. nebyl proveden audit, který ona sama objednala v červenci 2012, ale byl proveden až v říjnu 2012, kdy obviněná již pro poškozenou nepracovala. Není ani zřejmé, jak bylo mezitím nakládáno s penězi v pokladně, jak byly uloženy ruční pokladní knihy a kdo k nim měl přístup apod.

11. Proto obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek (vyjma zprošťující části), případně také rozsudek soudu prvního stupně, a aby věc vrátil příslušnému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

12. K dovolání obviněné se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce konstatoval, že dovolací soud již jednou v této trestní věci obviněné M. Š. rozhodoval, soudy nižších stupňů podle jeho přesvědčení již nově dostaly své povinnosti a v souladu se závazným právním názorem dovolacího soudu vyjádřeným v předchozím kasačním rozhodnutí napravily veškeré vytýkané vady. Dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu tak státní zástupce považoval za bezvadné, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněné odmítl jako zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

IV. Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

13. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

14. Obecně lze konstatovat, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který odkazovala i obviněná, je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně.

b) K dovolacím námitkám obviněné obecně

15. Nejprve považuje Nejvyšší soud za vhodné upozornit, jak už bylo výše zmíněno, že ve věci již jednou rozhodoval svým usnesením ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 614/2017](#), kterým k dovolání obviněné zrušil předchozí rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně. Tímto kasačním rozhodnutím zavázal soudy nižších stupňů právním názorem tam vysloveným (srov. § 265s odst. 1 tr. ř.). Obviněná v nyní podaném dovolání namítala, že tento závazný právní názor soudy nižších stupňů nerespektovaly, naproti tomu státní zástupce byl opačného názoru. Předně Nejvyšší soud uvádí, že od těchto dříve vyslovených názorů nemá důvod ani možnost se jakkoliv odchylovat, proto na ně ve stručnosti odkazuje, protože zavazují soudy nižších stupňů i nadále po tomto rozhodnutí Nejvyššího soudu. Je pravdou, že soudy nižších stupňů odstranily řadu z vytýkaných vad, zejména se více zabývaly podstatou skutku, nadále již v něm nespátřují jednání podvodného charakteru, na stranu druhou některé (dříve označené) pochybnosti přetrvávají, a navíc se při posouzení věci dopustily dalších vážných pochybení, a to jak v rovině aplikace hmotného práva, tak i práva procesního, jak bude poukázáno níže. Doposud nejsou ani ustálená skutková zjištění, z nichž by i Nejvyšší soud mohl vycházet, důvodně též obviněná namítala nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu druhého stupně. Tyto ve stručnosti představené nedostatky napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího procesního postupu, pro které nemohlo napadené rozhodnutí obstát a které tak vedly Nejvyšší soud k opětovnému kasačnímu zásahu, budou dále podrobněji rozvedeny.

16. Dovolatelka předložila řadu procesních námitek vztahujících se k odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů. Vyjádřila přesvědčení, že rozsudky soudů nižších stupňů jsou nepřezkoumatelné, zejména rozsudek odvolacího soudu podle ní nereaguje adekvátně a přesvědčivě na její odvolání. Dále brojila proti procesu dokazování, poukazovala na vady znaleckých posudků. Tyto procesní námitky, pokud by nebylo jiných, by nebylo možno v dovolacím řízení úspěšně uplatnit, protože nespádají pod žádný z taxativně vymezených dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 nebo 2 tr. ř., nicméně při zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu z jiných důvodů je možno se i k nim vyjádřit, zároveň se znovu otevírá odvolacímu soudu možnost i tyto vady vlastního postupu následně napravit, resp. se námitkami obviněné zevrubně zabývat a vypořádat se s nimi.

17. Zároveň však obviněná vznesla i námitky nesprávného právního posouzení skutku, které odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Vedle námity, že nenaplnila znak objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry „přisvojení si“, který ale zpochybňovala hlavně z hlediska procesního (neboť měla za to, že nebylo přisvojení si cizích věcí prokázáno), brojila především proti dalšímu znaku objektivní stránky obou trestných činů, které byly v jejím jednání spatřovány, a sice proti škodě. I zde zčásti vznášela námitky neodpovídající

uplatněnému dovolacímu důvodu, neboť zpochybňovala prokázání této škody, zčásti ovšem důvodně zpochybňovala, že by vůbec nesprávným účtováním způsobila jakoukoliv škodu. Takovou námitku již lze subsumovat pod uplatněný dovolací důvod, navíc ji lze považovat za důvodnou, jak bude vysvětleno dále.

c) K dovolacím námitkám konkrétně

K posouzení jednání obviněné jako trestných činů podle § 206 a § 254 tr. zákoníku spáchaných v jednočinném souběhu

18. Soud prvního stupně shledal obviněnou vinnou dvěma pokračujícími trestnými činy spáchanými (zřejmě) v jednočinném souběhu, a to jednak zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku, jednak přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 (bez uvedení alinea), odst. 3 tr. zákoníku, které spatřoval v celkem 52 útocích, odvolací soud pak svým problematickým rozsudkem pak zřejmě v 51 útocích (ohledně nichž ovšem vinu nevyslovil, obviněnou pouze zprostil viny v případě 2 útoků – viz k tomu dále). Obviněná především důvodně brojila proti tomu, že by chybným nakládáním s účetnictvím způsobila jakoukoliv škodu. V tomto směru jí musel dát Nejvyšší soud za pravdu, byť zčásti vzhledem k poněkud odlišné argumentaci, než jakou užila obviněná. Proto zvláště této otázce bude níže věnována pozornost, současně ovšem Nejvyšší soud upozorní i na další zjištěná pochybení, kterých by se měly soudy nižších stupňů při novém rozhodování ve věci vyvarovat.

19. Nejvyšší soud nejprve pro úplnost připomíná, že zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. d) tr. zákoníku se dopustí, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku značnou škodu. V tomto směru jde o právní úpravu v nyní účinném znění trestního zákoníku, podle téhož ustanovení trestního zákoníku ve znění účinném do 31. 5. 2015 se zpronevěry dopustil, kdo si přisvojil cizí věc „nebo jinou majetkovou hodnotu“, která mu byla svěřena, a způsobil tak na cizím majetku značnou škodu (v případě naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty). Aniž by to výslovně bylo uvedeno ve výrocích rozsudků soudů prvního či druhého stupně či v jejich odůvodnění, užily soudy nižších stupňů zjevně právní úpravu účinnou v době, kdy podle těchto rozsudků mělo dojít ke skutku kladenému obviněné za vinu. Přitom ale nepřipustně ponechaly v právní větě alternativně formulované závěry o tom, co bylo obviněné vlastně svěřeno (zda to byla věc či jiná majetková hodnota).

20. Přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 2, odst. 3 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo v účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, a způsobí tím na cizím majetku značnou škodu. V případě druhého z uvedených trestných činů jde o tzv. složitou skutkovou podstatu s více alternativně uvedenými znaky. Kromě toho, že soud prvního stupně správně neoznačil v prvním odstavci § 254 tr. zákoníku alinea (tj. nečíslovaný odstavec, jde o slovo latinského původu, nesklonné, středního rodu), které užil (konkrétně druhé), nevybral ani u některých znaků skutkové podstaty příslušné alternativy, které shledal naplněnými, resp. nepřipustně uvedl v právní větě alternativní závěry. Z alternativně uvedeného ohrožovacího následku vybral ohrožení majetkových práv jiného, ovšem v případě dalších znaků již tuto volbu neučinil (nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje; jejich uvádění v účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech).

21. K tomu je namístě upozornit, že v právní větě je třeba vždy zvolit jen tu z alternativ, která je ve skutku spatřována (ostatně tomu musí odpovídat i popis skutku), naplní-li obviněný více takových alternativ, které nejsou ve vzájemném vylučovacím poměru, je třeba uvést všechny z nich, pak se ovšem užije spojky „a“ a nikoli „nebo“. Uvedení alternativního závěru o naplnění některých znaků je nepřipustné. Více lze odkázat na odbornou literaturu (např. JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z.

Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů. 4. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 225).

22. Soudy nižších stupňů vzaly za prokázané velmi rozsáhlé jednání obviněné, jež jí bylo kladeno za vinu a jež bylo rozvedeno v 52 bodech v rozsudku soudu prvního stupně, který ovšem jeden z původně žalovaných bodů obsažených v petitu obžaloby do tohoto výčtu nezařadil, odvolací soud do toho pak nesprávně zasáhl, jak bude rozvedeno dále. Některé z uvedených bodů mají více položek, nicméně soudy nižších stupňů zřejmě spatřovaly dílčí útoky pokračující trestné činnosti právě v těchto 52 bodech (resp. 53). K tomu je ovšem zapotřebí uvést, že tato skutková zjištění soudů nižších stupňů ještě nejsou zcela ustálená, protože odvolací soud se náležitě nevypořádal s námitkami obviněné proti skutkovým zjištěním soudu prvního stupně. Soudy nižších stupňů v uvedených dílčích útocích (zřejmě všech, neboť žádné omezení jen na některé z nich nevyplývá ani z právní věty a právní kvalifikace uvedených ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, ale ani z jeho odůvodnění) spatřovaly vždy dva dokonané shora uvedené trestné činy, tedy zpronevěry a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, spáchané v jednočinném souběhu. O tom, že jde o souběh jednočinný, se zmiňuje soud prvního stupně snad jen jednou v bodě 77. na str. 48 odůvodnění svého rozsudku, aniž by tento závěr jakkoliv odůvodnil, soud odvolací ve velmi stručném odůvodnění vlastního rozsudku připustil v bodě 19. (o jediné větě), že lze připustit souběh, aniž by ovšem uvedl, zda ideální či reálný.

23. V tomto směru jde sice o konstrukci relativně zvláštní, protože obviněné ve své podstatě a zjednodušeně uvedeno bylo kladeno za vinu, že si přisvojovala svěřené finanční prostředky a tím poškozovala svého zaměstnavatele a následně tuto zpronevěru kamuflovala v účetnictví zadáváním nepravdivých údajů o nákladech společnosti (jakkoliv v případě některých jednání, kdy si měla přisvojit hotovost v halířových položkách, doposud nebyly odstraněny veškeré pochybnosti namítané obviněnou o takových skutkových závěrech, navíc v některých případech nebyl ani uveden způsob, jak si je měla přisvojit, s tím vším se bude muset následně odvolací soud vypořádat). Zdá se tak, že zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění spíše následovalo předchozí zpronevěru, což by spíše nasvědčovalo souběhu vícečinnému. Nicméně soudy nižších stupňů vycházely z toho, že se obě jednání spíše prolínala, že ono zkreslování účetnictví bylo vždy již předem zamýšlenou součástí zpronevěry, tedy vycházely ze souběhu jednočinného.

24. Jednočinný souběh obou uvedených trestných činů v takových případech připouští i odborná literatura (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2598) a také soudní judikatura (viz k tomu zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. [5 Tdo 629/2006](#), publikované pod č. T 908 v sešitu 27 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2006, byť se vztahovalo ještě k předchozí právní úpravě podle dřívějšího trestního zákona). Takový souběh je odůvodňován tím, že mezi oběma trestnými činy není dán vzájemný vylučovací poměr, pro který by vedle sebe vzájemně oba trestné činy nemohly obstát, a to ani pro poměr subsidiarity ohrožovacího deliktu (§ 254 tr. zákoníku) k deliktu poruchovému (§ 206 tr. zákoníku), jak se uvádí i v jiných případech v judikatuře (např. rozhodnutí pod č. 35/1998 Sb. rozh. tr.). Ohrožení vyplývající ze zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění je totiž zpravidla mnohem širší než u zakrývaného trestného činu zpronevěry, projevuje se například tím, že zkreslené účetní doklady sloužily i jako podklady pro daňové řízení, může se ale projevit i ve vztahu k jiným věřitelům, pokud by třeba takové neřádné hospodaření vedlo až k úpadku, ovlivněno by mohlo být i řízení insolvenční apod. Dokonce se v citovaném rozhodnutí konstatuje, že ani hrozbou postihu za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění není pachatel nepřípustně nucen k doznání trestného činu zpronevěry (neboli není takový postup v rozporu s principem *nemo tenetur se ipsum accusare*). Ostatně ideální souběh trestných činů zpronevěry a falšování účetních a jiných dokladů se připouštěl i v dobách dávno minulých - viz k tomu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 1933, sp. zn. Zm II 325/32,

publikované ve Vážného sbírce, svazku XV, pod č. 4887/1933, na s. 589 (šlo o vztah ohrožovacího přečinu podle § 89 zákona č. 70/1873 ř. z., o společenstvech pro napomáhání živnostem a hospodářství, a poruchové zpronevěry podle § 183 a § 184 tehdejšího trestního zákona z roku 1852).

25. Z rozhodnutí pod č. 2/2019 Sb. rozh. tr. pak vyplývá, že pojem „jiného“ užitý při formulaci ohrožovacího následku v § 254 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění označuje subjekt odlišný pouze ve vztahu k pachateli tohoto trestného činu, a nikoli ve vztahu k účetní jednotce - právnické osobě, která je v důsledku toho subjektem odlišným od pachatele - fyzické osoby a jejíž účetnictví takový pachatel řádně nevedl. Proto i tato právnická osoba může být dotčena jednáním pachatele, pokud byla takovým činem ohrožena její (vlastní) majetková práva. Statutární orgán, ředitel nebo jiná osoba (např. účetní) tedy může ohrozit majetková práva i té účetní jednotky, v níž působí a ve které se dopustí některého z jednání popsaných v citované skutkové podstatě (viz rozhodnutí pod č. 37/2009 Sb. rozh. tr.).

26. Z výše uvedeného tak vyplývá, že také zaměstnanec, ale i osoba pracující na základě určité dohody pro právnickou osobu jako účetní jednotku (např. na základě dohody o provedení práce, dohody o pracovní činnosti či jiného smluvního typu), mohou chybným nakládáním s účetnictvím ve smyslu některé z alternativ uvedených v § 254 odst. 1 tr. zákoníku ohrozit majetková práva jiného, jímž se rozumí i ta samá účetní jednotka, jejíž účetnictví zpracovávají. Zároveň tak mohou činit proto, aby zakryli předtím či současně páchanou zpronevěru, pak je namístě posoudit takové jednání jako jednočinný souběh trestných činů zpronevěry a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (nejde-li o různé skutky, a tedy o souběh vícečinný).

Ke škodě

27. V takových případech je však škoda na majetku osoby, jejíž účetnictví pachatel vede, způsobována právě uvedeným poruchovým obohacovacím majetkovým trestným činem, tedy zpronevěrou, a nikoli samotným chybným nakládáním s účetnictvím, jímž se jen dříve (či současně) způsobená škoda zastírá, aby se nepřišlo na obohacovací majetkový delikt. Důvodně tak obviněná vytkla rozsudkům soudů nižších stupňů, že jí kladly za vinu způsobení značné škody jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (neboli okolnosti zvláště přitěžující) u obou trestných činů, jimiž byla uznána vinnou. Škodu za dané konstelace (bez přihlédnutí k pochybnostem o zjištěném skutkovém stavu) by totiž mohla způsobit jen zpronevěrou a jen u ní by bylo možno hovořit o kauzálním nexu mezi jednáním kladeným jí za vinu (přisvojením si svěřené věci, a tím způsobením škody na cizím majetku) a způsobenou škodou. Naproti tomu vadné vedení účetnictví samo o sobě v jejím případě nevedlo k žádné škodě, není s ní v příčinné souvislosti. Proto použití ustanovení § 254 odst. 3 tr. zákoníku nemohlo obstát.

28. V rozporu s tímto závěrem není ani dosavadní judikatura Nejvyššího soudu. Ostatně shodný přístup (ovšem bez bližšího zdůvodnění) zvolily soudy i v již zmíněné věci, v níž rozhodl Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. [5 Tdo 629/2006](#), publikovaným pod č. T 908 v sešitu 27 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2006. Stejně tak není v rozporu ani s názorem obsaženým v právní větě rozhodnutí pod č. 25/2020 Sb. rozh. tr. věnované otázce, kdy lze pachateli trestného činu zkreslováním údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 (zde alinea 3) tr. zákoníku klást za vinu způsobení škody značné či velkého rozsahu ve smyslu § 254 odst. 3 nebo 4 tr. zákoníku. Podle posledně uvedeného rozhodnutí pachatel může „způsobit škodu na cizím majetku ve smyslu § 254 odst. 3 nebo 4 tr. zákoníku i tehdy, jestliže ohrozí majetková práva jiného, např. práva věřitelů obchodní korporace, kterou zastupuje a jejíž účetnictví je povinen vést. K takové škodě ovšem nedojde jen tím, že pachatel jako statutární orgán obchodní korporace zatajil (zničil, učinil neupotřebitelným apod.) její účetnictví, které po příslušné změně nepředal novému statutárnímu orgánu této korporace, ale naložil s ním blíže nezjištěným způsobem. Škoda by zde mohla být způsobena za předpokladu, kdyby

bylo zmíněné nakládání s účetnictvím spojeno např. s určitými dispozicemi s majetkem obchodní korporace, které by znemožnily uspokojení pohledávek věřitelů, nebo s tím, že se tento majetek stal pro věřitele či jiné osoby (např. pro insolvenčního správce) nedostupným apod. Škodou tedy není pouhý souhrn pohledávek věřitelů, jejichž práva byla ohrožena uvedeným trestným činem.“ V daném případě podle dosavadních závěrů soudů nižších stupňů sice měla obviněná M. Š. ve spojitosti se zadáváním klamavých údajů do účetnictví provádět dispozice se svěřeným majetkem, které tím právě měla zastírat, nicméně nejde vůbec o to, že by v důsledku chybného vedení účetnictví se současným nakládáním s majetkem jej nebylo možno dohledat, a tím bylo znemožněno uspokojení poškozeného (věřitele), v čemž by byla spatřována škoda. Škoda zde totiž měla být způsobena zpronevěrou, která jediná měla být příčinou vzniku škody na majetku poškozené, jejíž účetnictví mělo být současně obviněnou vadně vedeno.

29. V tomto směru tak bylo (byť zčásti z poněkud jiných důvodů) třeba dát obviněné za pravdu, a již jen proto napadený rozsudek odvolacího soudu nemohl obstát.

30. Dovolatelka však brojila také proti rozsahu způsobené škody, a to u obou trestných činů. Také v tomto směru musel dát Nejvyšší soud obviněné zčásti za pravdu, neboť skutková zjištění uvedená ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, do nichž nesprávně zasáhl i soud odvolací, jsou vnitřně rozporná, tento vnitřní rozpor byl postupem soudu druhého stupně ještě prohlouben. Jde sice o skutková zjištění, jimiž se Nejvyšší soud zásadně nezabývá, nicméně skutková zjištění soudů nižších stupňů v tomto směru rozhodně nelze považovat za ustálená, naopak závěry o nich obsažené v koncentrované podobě ve skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně jsou vnitřně rozporné a nejednoznačné. Navíc Nejvyšší soud měl jiný shora uvedený důvod pro svůj kasační zásah, nemohl tak podané dovolání odmítnout a musel přezkoumat zákonnost a odůvodněnost výroků, proti nimž dovolání směřovalo, jak mu ukládá § 265i odst. 3 tr. ř.

31. Pokud se totiž sečtou jednotlivé položky tvrzených výší škod u jednotlivých bodů vnímaných zřejmě jako jednotlivé dílčí útoky týčej pokračujících trestných činů zpronevěry a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění spáchaných v jednočinném souběhu, neodpovídá tomuto součtu výsledná výše škody uvedená na samém konci popisu skutku ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně. Součet jednotlivých položek u celkem 52 bodů je totiž 663 341,13 Kč, zatímco na konci popisu je uvedena výsledná výše škody 676 966,13 Kč, není však zřejmé, proč celková škoda byla navýšena o 13 625 Kč. Tomu ani neodpovídá původně tvrzená výše škody u jednoho dílčího útoku (26 000 Kč), který byl z popisu skutku soudem prvního stupně nesprávně vypuštěn (aniž byl vysloven zprošťující výrok) a o kterém posléze rozhodl soud druhého stupně pod první odrážkou ve zprošťující části výroku svého rozsudku.

32. Tuto zjevnou nesprávnost a nelogičnost skutkového závěru soudu prvního stupně odvolací soud nenapravit, naopak ji svým nesprávným procesním postupem s hmotně právními důsledky ještě prohloubil. Odvolací soud sice správně vytkl soudu prvního stupně, že dílčí útok pokračujícího trestného činu je z hlediska procesního podle § 12 odst. 12 tr. ř. samostatným skutkem (zatímco z hlediska hmotněprávního je součástí jediného skutku, jak vyplývá z § 116 tr. zákoníku), proto soud prvního stupně neměl jeden ze zažalovaných útoků z popisu skutku vypouštět, ale měl o něm rozhodnout. Nicméně poté soud druhého stupně zcela nesprávně zasáhl do výroku rozsudku soudu prvního stupně, z nějž zrušil jen část týkající se jednoho dílčího útoku, pro nějž (spolu s dalším útokem, o němž soud prvního stupně vůbec nerozhodl) obviněnou obžaloby zprostil. Zároveň přitom ale zcela pominul, že pokračující trestný čin je jediným skutkem z hlediska hmotněprávního ve smyslu § 116 tr. zákoníku a že důsledky toho se projevují i v tom, v jakém rozsahu je čin spáchán, jaká celková škoda je jím spáchána či jaký celkový prospěch činu jím pachatel získá. K tomu je možno připomenout bohatou judikaturu, podle níž dílčí škody způsobené jednotlivými dílčími útoky téhož pokračujícího trestného činu se počítají (viz například rozhodnutí pod č. 1/1957, č. 51/1979, č. 22/1990, č. 22/1991, č. 27/1991, č. 49/2009 Sb. rozh. tr. a mnohá další). To má právě význam u

pokračujících trestných činů charakterizovaných určitou škodu, prospěchem či rozsahem, protože u nich jako jediného skutku z hlediska hmotněprávního je pro právní kvalifikaci rozhodující až celková výše škody, prospěchu či rozsahu, a to nejen z pohledu základní skutkové podstaty, ale i vzhledem k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby (jako tomu mělo být v tomto případě, v němž bylo obviněné kladeno za vinu způsobení značné škody až souhrnem všech škod z jednotlivých dílčích útoků).

33. Odvolací soud však své stanovisko, že jeden dílčí útok z celkových 52 uvedených ve výroku rozsudku soudu prvního stupně nebyl prokázán, nepromítl do celkových souhrnných zjištění uvedených na konci popisu skutku v rozsudku soudu prvního stupně, do nichž svým rozsudkem vůbec nezasáhl. Ponechal tak soudem prvního stupně uvedený (navíc chybný) součet škod, který podle soudu prvního stupně našel svůj odraz ve znaku „značná škoda“ u obou trestných činů, které soud prvního stupně v jednání obviněné spatřoval. Jinými slovy soud druhého stupně vyjmul jeden z dílčích útoků, kterým měla být též způsobena škoda, jež měla být zahrnuta v souhrnných zjištěních na konci popisu skutku, přesto tuto část rozsudku soudu prvního stupně ponechal odvolací soud beze změn a nijak ji neupravil.

K procesnímu postupu odvolacího soudu a k oddělitelnosti výroku ve smyslu § 258 odst. 2 tr. ř. (u pokračujících trestných činů)

34. Již z toho vyplývá, že takovýmto způsobem nemůže odvolací soud zasahovat do výroku rozsudku soudu prvního stupně, který uznal obviněnou vinnou pokračujícím trestným činem, pokud odvolací soud souhlasil s vyslovením viny ohledně některých dílčích útoků, avšak ohledně jiných měl za to, že obviněná má být zproštěna obžaloby. V takovém případě není možno zrušit rozsudek soudu prvního stupně jen ohledně některých dílčích útoků a ohledně nich obviněnou zprostit, jinak ponechat rozsudek soudu prvního stupně beze změny (tzn. ve zbývajících odsuzující části, ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody). Předně vada takového postupu spočívala v tom, že odvolací soud tím vůbec nezasáhl do té části skutkové věty výroku rozsudku soudu prvního stupně, v níž jsou uvedena souhrnná zjištění, což platí zvláště u trestných činů charakterizovaných škodou (již bylo řečeno, že částka uvedená na konci popisu skutku výrokové části rozsudku soudu prvního stupně neodpovídá ani součtu dílčích útoků v rozsudku soudu prvního stupně, tím spíše neodpovídá po vypuštění jednoho z dílčích útoků tam uvedených - podle rozsudku soudu prvního stupně by součet u jím zmíněných 52 útoků byl 663 341,13 Kč, a nikoli uvedených 676 966,13 Kč, po vypuštění útoku pod bodem 37. soudem odvolacím by pak činil jen 661 966,13 Kč). Dále vada spočívala v tom, že odvolací soud nijak nezasáhl do výroku o trestu, přitom tento výrok byl soudem prvního stupně vysloven i za ten jeden dílčí útok (bod 37.), pro který byla obviněná následně odvolacím soudem zproštěna obžaloby, jinými slovy měl svůj podklad ve výroku (resp. jeho části), který byl odvolacím soudem zrušen, proto měl být zcela zrušen i tento výrok o trestu. Podobně to platí i pro výrok učiněný v adhezním řízení, v němž byla poškozené obchodní společnosti R. přiznána náhrada škody přesně v tom rozsahu, jaký byl skutkový závěr o celkové škodě uvedený na konci popisu skutku, tj. 676 966,13 Kč (výhrady chybného součtu uvedené shora tak platí i pro tento výrok), i tento výrok zřejmě měl (alespoň zčásti) svůj podklad ve zrušeném výroku (resp. jeho části), byť to z rozsudků soudů nižších stupňů vlastně ani nevyplývá (není z nich totiž vůbec zřejmé, jak soud prvního stupně k výsledné částce dospěl, odůvodnění jeho rozsudku je v tomto směru velmi kusé, počítá již jen s výslednou částkou, stejně tak to platí o výroku učiněném v adhezním řízení). Již jen z těchto praktických důsledků je zřejmé, že takový postup odvolacího soudu nemůže obstát. Odvolací soud tím zároveň porušil i ustanovení § 258 odst. 2 tr. ř. *in fine*, protože zčásti zrušil výrok o vině, přesto nezrušil celý výrok o trestu a o náhradě škody, které měly ve výroku o vině svůj podklad.

35. Především ale tento postup spočívající ve zrušení dílčí části týkající se jen některých dílčích útoků pokračujícího trestného činu nemůže obstát (i kdyby neporušil ustanovení § 258 odst. 2 tr. ř. *in fine*, jak bylo rozvedeno shora), protože takový postup neodpovídá charakteristice pokračování v

trestném činu jako jediného skutku z hlediska hmotněprávního (ve smyslu § 116 tr. zákoníku), jak bude vysvětleno níže. Odvolací soud je sice povinen zrušit jen tu vadnou část rozsudku, kterou lze oddělit od ostatních (viz rozhodnutí pod č. 37/1965 Sb. rozh. tr.), v tomto případě však s ohledem na svou provázanost a souvislost, projevující se například i v souhrnných zjištěních ohledně celkové výše škody, výroky o vině dílčími útoky téhož pokračujícího trestného činu oddělitelné nejsou. Odvolací soud zřetelně vycházel z toho, že dílčí útok pokračujícího trestného činu je podle § 12 odst. 12 tr. ř. z hlediska procesního samostatným skutkem, což jej vedlo k názoru, že jde o oddělitelný výrok ve smyslu § 258 odst. 2 tr. ř. Tento přístup, byť opatrně, připouští i odborná literatura právě s ohledem na procesní pojetí dílčího útoku pokračujícího trestného činu jako samostatného skutku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3067; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 403). Přesto je třeba upozornit, že oddělitelnost výroku je třeba vždy zkoumat vzhledem ke konkrétním okolnostem případu, jak se uvádí v odborné literatuře (viz tamtéž; shodně Jelínek, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 1053). Nejvyšší soud v této věci dospěl k závěru, že oddělitelné nemohou být takové výroky o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, které nalézají svůj odraz i v souhrnných zjištěních společných více dílčím útokům, jež by zůstaly takovým částečným zrušením nedotčeny (jako tomu bylo v tomto případě). Právě v těchto případech, kdy je trestný čin charakterizován svým rozsahem, prospěchem či škodou, má pokračování v trestném činu svůj zvláštní význam, neboť dochází k jejich sumarizaci a posouzení celé rozsáhlé činnosti jako celku (viz k již zmiňovaná rozhodnutí pod č. 1/1957, č. 51/1979, č. 22/1990, č. 22/1991, č. 27/1991, č. 49/2009 Sb. rozh. tr. a mnohá další). I přes názory uvedené v odborné literatuře se ovšem nejvíce jako vhodné považovat dílčí útoky pokračujícího trestného činu jako oddělitelné výroky ani v ostatních případech, kdy taková souhrnná zjištění nejsou uváděna, protože vzhledem k typovým znakům trestného činu jich není ani zapotřebí a neodrážejí ani žádný kvantifikační znak, jako tomu může být například u pokračujících přečinů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku nebo maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

36. Po tzv. velké novele trestního řádu (zákon č. 265/2001 Sb.) nastala ohledně pokračujícího trestného činu zvláštní situace, protože se rozdělil režim jednoty skutku v trestním právu procesním a hmotném, z hlediska procesního jsou dílčí útoky samostatnými skutky, o nichž je třeba vždy rozhodnout (§ 12 odst. 12 tr. ř.), zatímco z hlediska hmotněprávního jde stále i po této novele o skutek jediný, za který následuje též jediný trest. Ten se v případě rozhodování o dílčích útocích ve více řízeních nazývá společným trestem (viz § 45 tr. zákoníku, který navazuje na dřívější § 37a tr. zák., jenž byl též zaveden již zmíněnou tzv. velkou novelou, tedy zákonem č. 265/2001 Sb.). Uvedené ustanovení § 45 tr. zákoníku počítá s režimem přičítání dílčích útoků projednaných v pozdějším trestním řízení k dílčím útokům téhož pokračujícího trestného činu, o nichž bylo rozhodnuto v dřívějším trestním řízení. Přitom soud rozhodující v pozdějším trestním řízení musí ve svém rozsudku zrušit z předcházejícího rozsudku obsahujícího dílčí útoky téhož trestného činu výrok o vině o pokračujícím trestném činu a trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které měly ve výroku o vině svůj podklad. Následně sám při vázanosti skutkovými zjištěními ve zrušeném rozsudku rozhodne o vině pokračujícím trestným činem, včetně nového dílčího útoku, o kterém vedl řízení, popřípadě trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, o společném trestu za pokračující trestný čin a případně i o navazujících výrocích, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Dále uvedené ustanovení stanovuje parametry pro výrok o trestu.

37. Cílem bylo, aby vždy všechny dílčí útoky téhož pokračujícího trestného činu, byť by o nich bylo vedeno samostatné řízení, byly uvedeny pohromadě v jediném rozsudku, který zahrne celý v té době známý a prokázaný rozsah pokračujícího trestného činu. Respektuje se totiž tím povaha pokračujícího trestného činu jako jediného skutku z hlediska trestního práva hmotného, a proto

závěry o něm v určitém okamžiku musí být uvedeny vždy v jediném pravomocném rozsudku, byť by o jeho dílčích částech (útocích) probíhala samostatná řízení. Zároveň se tím zajišťuje, že jediný skutek z hlediska hmotněprávního je popsán souvisle, úplně a najednou v jediném rozsudku, že výrok o vině, za nějž následuje jediný (společný) trest, není obsažen ve více rozhodnutích, jako je tomu v případě trestu souhrnného, který je uváděn jen u posledního výroku o vině určitým skutkem spáchaným v reálném souběhu s jinými, které jsou týmž trestem postihovány a které jsou obsaženy v jiných rozhodnutích (jejichž výroky o trestu jsou současně rušeny - viz zejména stanovisko publikované pod č. 48/2010 Sb. rozh. tr.). Tento zvláštní režim projednávání a postihování pokračujících trestných činů byl (podle důvodové zprávy k tzv. velké novele) zaveden zejména pro usnadnění trestního řízení ve skutkově rozsáhlých trestních věcech, v nichž některé části pokračující trestné činnosti lze považovat za prokázané, u jiných to však neplatí, také proto, aby rozhodnutí o dílčí části rozsáhlé pokračující trestné činnosti nevytvářelo překážku věci rozsouzené ohledně další části v řízení neprojednávané, jakož i aby se usnadnilo řízení při pozdějším zjištění dalších dílčích útoků téhož pokračujícího trestného činu, o jehož jiné části již bylo dříve rozhodnuto. Není tak již třeba povolovat obnovu, jako tomu bylo do tzv. velké novely, což bylo nevhodné, protože povolením obnovy se prolomila právní moc a vykonatelnost dřívějšího rozhodnutí, bylo třeba přerušit výkon již uloženého trestu, případně rozhodovat o vazbě a znovu pak provést řízení a rozhodnout i o těch útocích, o nichž již předtím bylo pravomocně rozhodnuto.

38. Platí-li uvedený princip pro případy, kdy bylo o některých dílčích útocích vedeno samostatné řízení, tím spíše je třeba tento přístup týkající se komplexního a souvislého výroku o uznání viny všemi dílčími útoky pokračujícího trestného činu v jediném rozsudku respektovat i v případech jejich projednání ve společném řízení. Jinými slovy je třeba, aby i při zásahu odvolacího soudu bylo stále uznání viny všemi dílčími útoky téhož pokračujícího trestného činu (a trestných činů spáchaných s ním v jednočinném souběhu) v jediném rozsudku. Není proto například možné, aby odvolací soud podle § 258 odst. 1, 2 tr. ř. zrušil výrok o vině jen ohledně některých dílčích útoků pokračujícího trestného činu obsažených v rozsudku soudu prvního stupně a sám pak o nich znovu podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl tak, že by nově formuloval odsuzující výrok ve svém rozsudku a k tomu by rozhodl o trestu a o náhradě škody, zároveň by ale část výroku o uznání viny (jinými dílčími útoky téhož pokračujícího trestného činu) zůstala rozsudkem odvolacího soudu nedotčena a byla tak i nadále obsažena v rozsudku soudu prvního stupně. Tím by došlo k situaci, že by část výroku o vině o pokračujícím trestném činu (z hlediska hmotněprávního jediném skutku) byla obsažena jak v rozsudku soudu prvního stupně, tak v rozsudku soudu druhého stupně. Musí se v tomto směru podle přesvědčení Nejvyššího soudu uplatnit stejný přístup, jako by šlo o jediný skutek (jak z hlediska hmotněprávního, tak z hlediska procesního), u něhož též platí, že odvolací soud, chce-li zasáhnout do popisu skutku či do právní věty, musí zcela zrušit výrok o vině z rozsudku soudu prvního stupně, jakož i výroky, které v něm mají svůj podklad, a znovu pak tyto výroky v upravené podobě vyslovit, a naopak nemůže zrušit jen dílčí část výroku o vině a ji jakkoliv napravovat (k tomu, že právní věta není oddělitelným výrokiem, viz rozhodnutí pod č. 11/1973 a č. 19/2013-I. Sb. rozh. tr.).

39. Podobně jako v případě, kdy dílčí útoky téhož pokračujícího trestného činu přibývají, mělo by být rozhodováno i v případě, že některé z nich by měly odpadnout. To se může po právní moci odsuzujícího rozsudku o pokračujícím trestném činu týkat povolení obnovy, ale i jiných mimořádných opravných prostředků. Stejný princip by ale měl platit i v případě řádného opravného prostředku - odvolání. Nemělo by se stát, že v určitém rozsudku (např. soudu prvního stupně) je vyslovena vina ohledně pokračujícího trestného činu, v jiném rozsudku (např. odvolacího soudu) by zase bylo uvedeno, že odsouzení ohledně některých dílčích útoků neplatí a že se ohledně nich odsouzení fakticky mění na zproštění. Odsuzující výrok o vině musí obsahovat vždy pohromadě všechny dílčí útoky pokračujícího trestného činu v celém jeho známém rozsahu v době rozhodnutí.

40. Proto odvolací soud, pokud má za to, že pro některé z dílčích útoků pokračujícího trestného činu,

kterými byla obviněná soudem prvního stupně uznána vinnou, by měla být zproštěna viny, musí zrušit celý výrok o vině pokračujícím trestným činem, jakož i trestnými činy spáchanými s ním v jednočinném souběhu, výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, a znovu musí sám rozhodnout, tedy uznat obviněnou vinnou jen těmi dílčími útoky, u nichž to považuje za důvodné, vyslovit za ně trest, jakož i vyslovit další výroky mající ve výroku o vině svůj podklad, a zároveň obviněnou zprostit obžaloby pro ty útoky, u nichž shledal důvod pro zproštění podle § 226 tr. ř., popř. ohledně nich učinit jiné rozhodnutí (např. zastavit trestní stíhání). To vše platí za předpokladu, že jsou pro takový postup splněny zákonné podmínky (viz zejména § 259 odst. 3 tr. ř.).

41. Inspirativní může být v tomto ohledu i text připravovaného trestního řádu projednaný Komisí pro nový trestní řád zřízenou Ministerstvem spravedlnosti, který počítá s obdobným postupem i pro řízení o návrhu na povolení obnovy (text bude po úpravě zveřejněn na stránkách internetu pod odkazem tpp.justice.cz). Podle tohoto konceptu by se mohlo postupovat tak, že při povolení obnovy z důvodu týkajícího se jen některého ze skutků (dílčích útoků), jež tvoří pokračování v trestném činu, by soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni, po právní moci usnesení, jímž by byla povolena obnova řízení a zrušen celý rozsudek s výrokem o celém pokračujícím trestném činu, ve veřejném zasedání rozsudkem vyslovil vinu za zbývající skutky (dílčí útoky) pokračujícího trestného činu a uložil za ně trest, případně rozhodl o dalších výrocích, které by měly v tomto výroku o vině svůj podklad, a to při vázanosti skutkovými zjištěními ve zrušeném rozsudku ohledně obnovou nedotčených skutků (útoků). V rámci následného obnoveného řízení ohledně některého z dílčích útoků téhož pokračujícího trestného činu by při uznání viny byl soud opět v situaci, kdy by měl užít § 45 tr. zákoníku.

42. Nastíněný postup stojí za povšimnutí i vzhledem ke stávající právní úpravě, která takové ustanovení neobsahuje, především pak pro řízení o řádném opravném prostředku – odvolání, u něhož lze obdobných výsledků dosáhnout za užití přiměřeného výkladu stávajících ustanovení. Tak například by odvolací soud mohl sám zrušit celý rozsudek soudu prvního stupně o vině obviněného pokračujícím trestným činem, protože některé z dílčích útoků by nepovažoval za prokázané, ohledně nich by mohl buď obviněného viny následně zprostit anebo je vyloučit k samostatnému projednání ze společného řízení (a třeba v tomto rozsahu věc vrátit soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí), je-li třeba ohledně nich provést rozsáhlé dokazování, zároveň by přitom znovu podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného uznal vinným jen těmi dílčími útoky, které by sám považoval za prokázané, a za ně uložil trest a rozhodl i o dalších otázkách. Takový přístup podle názoru Nejvyššího soudu lépe odpovídá konceptu pokračování v trestném činu i po tzv. velké novele, která ale nijak nenarušila pojetí pokračování v trestném činu jako jediného skutku z hlediska hmotněprávního, jen měla usnadnit rozhodování o jeho dílčích částech a zároveň tak urychlit trestní řízení.

43. Z uvedeného vyplývá, že dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu považuje Nejvyšší soud za vadný a nezákonný i z dalších důvodů (než jen pro nesprávnost posouzení škody). Především odvolací soud nerespektoval zákonný pokyn uvedený v § 258 odst. 2 tr. ř. *in fine*. Dále podle Nejvyššího soudu nesprávně zrušil v odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně jen některé z více dílčích útoků pokračujícího trestného činu a následně o nich samostatně rozhodl, aniž by znovu vyslovil výrok o vině ohledně dalších útoků, u nichž považoval odsouzení za správné. Správně přitom měl, pokud chtěl obviněnou zprostit obžaloby pro některé dílčí útoky, zrušit celý výrok o vině, výrok o trestu, jakož i další výroky mající ve výroku o vině svůj podklad, a znovu sám v potřebném rozsahu rozhodnout tak, aby byla zcela vyčerpána obžaloba státního zástupce.

K právu na odůvodnění rozhodnutí jako součásti práva na spravedlivý proces

44. Dále je třeba rozsudku soudu druhého stupně vytknout, že zcela rezignoval na to vypořádat se s námitkami obviněné. Z odůvodnění jeho rozsudku není vůbec zřejmé, zda se těmito námitkami zabýval či nikoli a z jakých důvodů je nepovažoval za opodstatněné. Rozsudek odvolacího soudu má

celkem 23 stran, výrok je obsažen na 2 stranách, od druhé strany pak následuje nadbytečná úplná reprodukce výrokové části rozsudku soudu prvního stupně (spočívající především v doslovné citaci skutkové věty), která končí na straně 20. Zde ještě v bodech 3. až 5. odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je několik vět o odvolání obviněné, ve skutečnosti ale nejde ani o jakési velmi stručné shrnutí jejích odvolacích námitek, protože v tomto směru odvolací soud odkázal na vybrané listy trestního spisu, kde lze nalézt určité části odvolání obviněné (v tom však není podstata výtky, ta spočívá v tom, že není seznatelné, jak se odvolací soud vypořádal s námitkami obviněné; přesto již zde je třeba upozornit, že odvolání obviněné mělo celkem 44 stran textu). Vlastní přezkumné činnosti z podnětu obsáhlého odvolání obviněné vůči rozsudku, jehož výrok je obsažen na 18 stranách rozsudku soudu prvního stupně, pak odvolací soud věnoval ve své podstatě pouhé necelé dvě strany textu odůvodnění v bodech 9. až 22. (jimž předcházelo ještě shrnutí procesního vývoje této trestní kauzy). Kromě užívání neobvyklých obrátů (jakéhosi místního žargonu - např. „popěrná“ obhajoba, „zpronevěrný“ skutek, „kvalifikačně“ se vypořádat, „náhradová“ povinnost, „škodný“ rámec či následek apod.) je třeba odůvodnění rozsudku odvolacího soudu vytknout, že vůbec z něj nelze seznat, jak se odvolací soud vypořádal s většinou námitek obviněné uplatněnou v jejím odvolání. Je třeba též souhlasit s obviněnou a vytknout odvolacímu soudu koncept rozhodnutí, který převážně spočívá v kopii cizího textu, jenž je stranám dobře znám, zdůvodnění vlastního postupu však téměř absentuje, čímž rozhodnutí zcela postrádá přesvědčivost, a proto je i nepřezkoumatelné.

45. Odvolací soud stroze shrnul tento svůj přístup v bodě 15. odůvodnění svého rozsudku, že ve skutečnosti (*de facto*) z valné části odvolání obviněné zamítl, a proto může odkázat na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, aniž by sám musel hledat odpovědi na každý argument obviněné. K tomu odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2017, sp. zn. [6 Tdo 662/2017](#). Odvolací soud ovšem dovedl tento výchozí přístup do nepřipustných důsledků a znatelně dezinterpretoval závěry této rozhodovací praxe. Také je třeba upozornit, že je velmi podstatný rozdíl mezi soudem odvolacím (soudem druhého stupně) a soudem dovolacím (který však není soudem třetího stupně), který tento přístup v rozhodnutí, na něž je odkazováno, užil. Rozhodně přitom nelze tvrdit, že šlo ze strany obviněné v odvolání o prosté opakování obhajoby, s níž se zcela a beze zbytku vypořádal soud prvního stupně, aby mohl soud druhého stupně takto odkázat na odůvodnění jeho rozhodnutí (nadto šlo o odkaz zcela paušální, a nikoli individuální). Takový postup týkající se především skutkových otázek, které doposud nebyly jednoznačně vyjasněny, staví dovolací Nejvyšší soud do nepřipustné role další instance zabývající se skutkem, byť se Nejvyšší soud, jak bylo zdůrazněno shora, v řízení o dovolání zásadně nemá zabývat skutkovými otázkami.

46. Odvolací soud se dovolával jediných dvou (posledních) vět odůvodnění shora zmíněného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2017, sp. zn. [6 Tdo 662/2017](#), kde se odkazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále též jen „ESLP“), konkrétně na rozhodnutí ve věci *García proti Španělsku*. Ovšem judikatura nejen tohoto soudu je mnohem bohatší a není tak jednoduchá, jak se odvolací soud domníval a jak bude rozvedeno níže. K tomuto tématu je možno odkázat též na poměrně bohatou odbornou literaturu - např. ŘÍHA, J. Odůvodňování soudních rozhodnutí jako součást práva na spravedlivý proces. In: JELÍNEK, J. a kol. Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení. Praha: Leges, 2020, s. 199, z něhož bude v následujících bodech citováno, dále též např. BOBEK, M. O odůvodnění soudních rozhodnutí. Právní rozhledy, č. 6/2010, s. 204; VISINGER, R. Odůvodnění rozhodnutí v trestních věcech. Trestněprávní revue, č. 12/2011, s. 339; specificky především k odůvodňování trestů se v poslední době v několika pojednáních věnovala další odborná literatura - viz např. DRÁPAL, J. Odůvodnění trestů: Principy správného odůvodňování trestů. Státní zastupitelství, č. 1/2020, s. 8; je možno odkázat i na monografii JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z. Rozhodnutí ve věcech trestních. 4. vydání. Praha: Leges, 2018, v níž je obsáhle pojednáno o náležitostech rozhodnutí i odůvodnění (byť primárně je pozornost věnována rozhodnutím soudu prvního stupně). Lze odkázat i na řadu komentářů a učebnic, a to nejen z oblasti trestního práva procesního, ale též práva ústavního, zejména pak těch, které se týkají práva na spravedlivý proces,

jehož součástí je i právo na odůvodnění rozhodnutí – viz např. REPÍK, B. Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha: Orac, 2002, s. 152; KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2012, zejm. s. 757 a násl.; MOLEK, P. Právo na spravedlivý proces. Praha: Wolters Kluwer, 2012, zejména s. 274.

47. Taktéž judikatura je mnohem bohatší a pestřejší, než aby se dala shrnout do jediné věty užitě odvolacím soudem. Tak z rozhodnutí českého Ústavního soudu z poslední doby lze odkázat například na nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 2766/15](#), publikovaný ve svazku 81 pod č. 84 na s. 413 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále ve zkratce jen „SbNU“), z něž vyplývá požadavek na přiměřeně dostatečnou míru odůvodnění, jež se může měnit podle povahy rozhodnutí a musí být posuzována podle okolností každého případu, nežádá se však odpověď na každý argument. Dále je možno zmínit nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. [II. ÚS 2027/17](#), publikovaný ve svazku 86 pod č. 137 na s. 315 SbNU, v němž se připomíná možnost soudů vyšších instancí pojmout odůvodnění sice stručně s převzetím odůvodnění napadeného rozhodnutí, nicméně tak, aby bylo patrné, že se soud všemi důležitými otázkami zabýval a nespokojil se jen s pouhým potvrzením závěrů soudu nižší instance. Z nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2018, sp. zn. [I. ÚS 4093/17](#), publikovaného ve svazku 88 pod č. 63 na s. 865 SbNU, pak vyplývá požadavek na seznatelnost úvah soudu z odůvodnění jeho rozhodnutí, relevantních pro výsledek řízení, a tím i požadavek na jeho přezkoumatelnost z hlediska ústavnosti, zákonnosti a věcné správnosti. Konečně nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. [I. ÚS 3050/17](#), publikovaný ve svazku 88 pod č. 6 na s. 85 SbNU, připomíná, že smyslem odůvodnění je seznámení účastníků řízení s úvahami, na nichž soud založil své rozhodnutí, rozsah se odvíjí od povahy rozhodnutí, předmětu řízení, návrhů a argumentů stran, s nimiž je třeba se vypořádat, nikoli však všech, ale těch, které byly relevantní pro rozhodnutí věci. Zmínit by však bylo možno i řadu dalších rozhodnutí Ústavního soudu.

48. Také Nejvyšší soud se pravidelně vyjadřuje k požadavkům na náležitě odůvodnění výroků soudních rozhodnutí – z poslední doby např. rozhodnutí pod č. 26/2019 Sb. rozh. tr. (k odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu o postoupení věci), č. 3/2018-V. Sb. rozh. tr. (k odůvodnění výpočtu výměry peněžitého trestu), č. 15/2017 Sb. rozh. tr. (k odůvodnění trestu při navazujícím trestním postihu jednání, které bylo sankcionováno v daňovém řízení), č. 20/2016 Sb. rozh. tr. (k potřebě odůvodnit, proč nebylo vyhověno návrhu na uložení ochranného opatření) atd. Je možno ovšem zmínit i nároky prvorepublikového Nejvyššího soudu – viz např. rozhodnutí ze dne 28. 11. 1929, sp. zn. Zm I 566/29, publikované ve Sbírce Vážného, sv. XI, roč. 1929, č. 3684, s. 663, podle něž požadavkům zákona není vyhověno, uvádí-li rozsudek jen zdroje svého poznání, aniž se jejich obsahem v rozsudku zabývá a podrobuje je zákonnému zkoumání a hodnocení, přičemž nestačí pouhý odkaz na výrok rozsudku. Podobně rozhodnutí ze dne 25. 1. 1929, sp. zn. Zm I 478/28, publikované ve Sbírce Vážného, sv. XI, roč. 1929, č. 3381, s. 29, obsahuje požadavek na náležitě odůvodnění, z něhož lze seznat, jakou logickou operací dospěl soud k vlastním závěrům, zároveň se musí vypořádat i s námitkami obžalovaného, pokud mohou být pro posouzení věci významné.

49. Evropský soud pro lidská práva se zmiňoval o právu stran na odůvodnění rozhodnutí, jež se jich týká, ve více svých rozhodnutích. Odůvodnění rozhodnutí vnímá ve třech rovinách, jednak jako právo účastníka dostat přiměřenou odpověď na své návrhy, argumenty a námitky (jinak by i právo na ně postrádalo na významu), jednak jako záruku spravedlivého rozhodování soudů, kontrolovaného veřejností a zamezujícího kabinetní justici, jednak jako záruku možnosti pro účastníka účinně uplatňovat opravné prostředky. Z judikatury ESLP především vyplývá, že se soudy mají zabývat podáními stran, jejich argumentací a navrženými důkazy, s nimiž se též musí přesvědčivě vypořádat, což ale na druhou stranu nelze chápat jako právo takové strany obdržet podrobnou odpověď na každý vlastní argument – viz např. rozsudek ze dne 19. 4. 1994 ve věci Van de Hurk proti Nizozemsku, č. stížnosti 16034/90, § 61, nebo rozsudek ze dne 28. 1. 2003, ve věci Burg a ostatní proti Francii, č. stížnosti 34763/02. Potřeba a míra vyjádření soudu závisí též na povaze rozhodnutí,

je třeba vzít v úvahu okolnosti daného případu, právní úpravu a zvyklosti dané země, názory teorie apod. (viz rozsudek ze dne 9. 12. 1994 ve věci Ruiz Torija proti Španělsku, č. stížnosti 18390/91, § 29, či rozsudek ze dne 19. 12. 1997, ve věci Helle proti Finsku, č. stížnosti 20772/92, § 55). Evropský soud pro lidská práva bere též v úvahu, zda argument přednesený stěžovatelem, který vnitrostátní soudy opomněly, je pro daný případ relevantní a mohl mít vliv na výsledek řízení (viz rozsudek ze dne 21. 6. 2009, ve věci Luka proti Rumunsku, č. stížnosti 34197/02, § 56). Pokud ale jde o jasný a stěžejní argument strany, nemohou o něm vnitrostátní soudy, a to ani soud odvolací (jako v daném případě), mlčet, protože pak není zřejmé, zda jej vzaly na vědomí, avšak chtěly jej odmítnout pro jeho neopodstatněnost či irelevanci (pak není zřejmé proč), tedy jen opomněly se k němu vyjádřit, resp. zda jej vůbec ve svých úvahách nezohlednily, neboť absolutní mlčení o takové okolnosti odporuje spravedlivému procesu (viz rozsudek ze dne 22. 2. 2007, ve věci Krasulya proti Rusku, č. stížnosti 12365/03, § 52; podobně též rozsudek ze dne 31. 3. 2009, ve věci Rache a Ozon proti Rumunsku, č. stížnosti 21468/03, § 34 až § 37, ale též celá řada dalších rozhodnutí - např. rozsudek ze dne 11. 12. 2008, ve věci Velted-98 AD proti Bulharsku, č. stížnosti 15239/02, § 48, nebo rozsudek ze dne 18. 5. 2010, ve věci Vetrenko proti Moldavsku, č. stížnosti 36552/02, § 53 a tam citovaná další rozhodnutí).

50. Celkem bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva se pak týká právě odůvodňování rozhodnutí soudů o řádném opravném prostředku, připouští se sice stručné odůvodnění, které může přejímat pasáže z napadeného rozhodnutí či na ně odkazovat, musí však, jak již bylo shora poukázáno, být z takového rozhodnutí o opravném prostředku patrné, jak se soud vypořádal s argumentací v něm obsaženou, resp. že se jí skutečně zabýval a nespokojil se jen se závěry soudu nižšího stupně (tak např. již zmíněný rozsudek ze dne 19. 12. 1997, ve věci Helle proti Finsku, č. stížnosti 20772/92, § 60). Odkaz na odůvodnění napadeného rozhodnutí by byl přípustný pouze tehdy, pokud by se soud prvního stupně dostatečně beze zbytku vypořádal s veškerou argumentací (viz např. rozsudek ze dne 15. 2. 2007, ve věci Boldea proti Rumunsku, č. stížnosti 19997/02, § 33), typicky pokud by strana v opravném prostředku pouze opakovala argumentaci přednesenou již před soudem prvního stupně, s níž se tento soud zcela vypořádal (např. rozsudek ze dne 17. 6. 2008, ve věci Meltex Ltd a Mesrop Movsesyan proti Arménii, č. stížnosti 32283/04, § 88). Jako nedostatečný se jeví pouhý odkaz v případech, kdy strana předložila v opravném prostředku novou argumentaci (např. rozsudek ze dne 19. 1. 2010, ve věci Laranjeira Marques da Silva proti Portugalsku, č. stížnosti 16983/06, § 24) či dokonce nové skutečnosti nebo nové důkazy (např. rozsudek ze dne 27. 1. 2004, ve věci H. A. L. proti Finsku, č. stížnosti 38267/97, § 50), které si zasloužily jasnou odpověď, jak se s nimi soud druhého stupně vypořádal. Připouští se též odkaz na vlastní předchozí judikaturu (např. rozhodnutí ze dne 28. 6. 2011, ve věci Het Financieele Dagblad B. V. proti Nizozemsku, č. stížnosti 577/11, § 49). Ještě nižší nároky klade Evropský soud pro lidská práva na rozhodnutí vrcholných soudních instancí (např. právě Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího), jde-li o odmítnutí opravného prostředku jako nepřijatelného (to se pak týká především odmítnutí mimořádného opravného prostředku), jde však již o jinou otázku, kterou není třeba se dále zabývat (zde ale je možno upozornit, že právě proto může Nejvyšší soud jen stručně odůvodnit své rozhodnutí o odmítnutí dovolání, jak to ostatně učinil v rozhodnutí, jehož se odvolací soud dovolával).

51. Nelze se proto i z výše uvedených důvodů spokojit s odůvodněním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, který v něm prakticky nijak nereagoval na četné a obsáhlé odvolací námitky obviněné M. Š. Tím vlastně odvolací soud zasáhl do práva obviněné na obhajobu ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V daném případě je nutno konstatovat, že odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně není zdaleka natolik zevrubné, aby podávalo jasnou odpověď na námitky obviněné přednesené v odvolání. Naopak, již shora bylo na více místech poukázáno, že skutková zjištění nejsou doposud ustálená, že výrok rozsudku soudu prvního stupně například v otázce škody je dokonce i vnitřně rozporný, že není jasné, jakým způsobem soud prvního stupně dospěl k závěru o celkové výši škody atd. Podobně nebyly doposud vyvráceny námitky obviněné, že si nemohla v

hotovosti přisvojit finanční prostředky v halířových položkách, neboť v době činu již nebyly k dispozici halířové mince. Tyto pochybnosti lze demonstrovat na posouzení zakládání účtenek o nákupu pohonných hmot do účetnictví (zřejmě) jako trestného činu zpronevěry, aniž by byl vysvětlen způsob, jakým si obviněná měla přisvojit jednotlivé částky odpovídající těm, které byly uvedeny na účtenkách. Úsečné tvrzení o jejich (zřejmě souhrnném) „proplacení z firemních účtů“ je značně nekonkrétní, není jasné, zda šlo o jediný bankovní převod (pak jakou platbou, z jakého účtu a na jaký jiný účet), nebo zda šlo o výběr peněz v hotovosti a následné ponechání si těchto peněz (pak kdy k němu došlo, jak si mohla ponechat v hotovosti halěře atd.). Podobně by bylo možno zpochybňovat i jiná tvrzení obsažená v popisu skutku ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, která zůstala odvolacím soudem nedotčena. Tak např. v bodu 51. samotným zařazením účetních dokladů do účetnictví a zaúčtováním jednotlivých částek nevzniká samotná škoda na cizím majetku, protože tím nedochází ani k „proplacení“ soukromých výdajů, to je možné až vydáním peněz z hotovostní pokladny, jejich bezhotovostním převodem z účtu na jiný účet, popřípadě výběrem hotovosti z účtu a ponecháním si těchto peněz; zde se ale spíše zdá, že jde především o formulační neobratnost s ohledem na odůvodnění tohoto bodu, naproti tomu u bodu 52. přetrvávají i pochybnosti o skutkovém průběhu. Uvedené pojetí týkající se nejen posledního bodu výroku rozsudku soudu prvního stupně jako součásti série zpronevěr je zřejmě jakýmsi pozůstatkem původního zcela odlišného konceptu obžaloby a původního rozsudku soudu prvního stupně s jinou strukturou žalobních bodů a jejich právní kvalifikace, o které již dříve vyslovil Nejvyšší soud pochybnosti. Takových námitek obviněné především proti skutkovým závěrům soudů nižších stupňů, na které jí poskytnutá rozhodnutí nedala buď žádnou, anebo alespoň dostatečnou odpověď, byla ovšem celá řada.

52. Bude proto po tomto kasačním zásahu Nejvyššího soudu na odvolacím soudu, aby (kromě zjištěné vady hmotně právního posouzení skutku) napravil vytykané vady svého procesního postupu, především aby se řádně zabýval námitkami obviněné, které jsou obsaženy v jí podaném odvolání, případně s ohledem na ně doplnil dokazování, uzná-li to za potřebné, a následně se s nimi náležitě vypořádal v odůvodnění svého rozhodnutí. Zároveň je třeba upozornit, že odvolací řízení je založeno na dominujícím principu apelačním, který je jen doplněn principem kasačním (a to oproti řízení dovolacímu, u něhož je tomu naopak). Proto odvolací soud, není-li zde překážky uvedené v § 259 odst. 5 písm. a) tr. ř., popřípadě nenahrazoval-li by tím zcela činnost soudu prvního stupně v intencích ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř., by měl zásadně ve věci konečně rozhodnout, a to případně i po potřebném doplnění dokazování, je-li toho třeba k doplnění nebo změně skutkových zjištění, popřípadě i k jejich potvrzení (viz § 259 odst. 3 tr. ř. a výklad k němu v odborné literatuře).

V.

Závěrečné shrnutí

53. Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 10 To 104/2020, nemůže obstát, a proto bylo třeba přistoupit k jeho zrušení z podnětu podaného dovolání obviněné M. Š., a to v celém jeho rozsahu a včetně všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

54. Protože vady napadeného rozhodnutí nebylo možno odstranit v řízení před Nejvyšším soudem, dovolací soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevracel věc až soudu prvního stupně, byť ani jeho rozsudek nelze považovat za zcela správný, protože trpí nejméně některými vadami označenými shora. Soud prvního stupně v dané věci rozhodoval již vícekrát, podle názoru odvolacího soudu již splnil jím uložené pokyny a na rozhodnutí soudu prvního stupně lze dále stavět, zároveň rozhodnutí odvolacího soudu nebrání ani překážka uvedená v § 259 odst. 5 písm. a) tr. ř., sám proto může po případném doplnění dokazování a zrušení rozsudku soudu prvního stupně učinit ve věci nové rozhodnutí, které již bude konečné. Především je na něm, aby se zabýval námitkami obviněné a

řádě se s nimi vypořádal. Zároveň přitom bude mít příležitost napravit zjevné vady skutkových zjištění a při vázanosti právním názorem Nejvyššího soudu podle § 265s odst. 1 tr. ř. odstranit vady v právní kvalifikaci.

55. Současně je třeba připomenout, že rozsudek odvolacího soudu byl zrušen toliko v důsledku dovolání, které podala obviněná, a proto podle § 265s odst. 2 tr. ř. nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v její neprospěch. Dovolací soud zrušil vzhledem ke zvláštnímu charakteru rozhodnutí o pokračujícím trestném činu a k vadě v postupu odvolacího soudu, jak byla rozvedena shora, napadený rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu, a to i přes to, že obviněná žádala ponechání zprošťujícího výroku beze změny. Již shora však Nejvyšší soud vysvětlil, že o všech útocích téhož pokračujícího trestného činu je třeba zásadně rozhodnout najednou, že není možné zrušit odsuzující výrok rozsudku soudu prvního stupně jen ohledně některých tam zmíněných dílčích útoků a rozhodnout znovu jen o nich. Proto bylo třeba zrušit i tuto zrušovací část rozsudku soudu druhého stupně a tím i následnou zprošťující část výroku jeho rozsudku. Nicméně i v tomto ohledu platí zákaz *reformationis in peius* (zákaz změny k horšímu), i tyto výroky byly zrušeny jen z podnětu dovolání obviněné, proto v dalším řízení nemůže ani ohledně nich dojít ke zhoršení postavení obviněné, takže obviněná bude muset být i v dalším rozhodnutí odvolacího soudu zproštěna obžaloby ohledně uvedených dvou útoků popsanych v rozsudku soudu druhého stupně ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 10 To 104/2020, a to nejhůře podle § 226 písm. b) tr. ř. (nebude-li následně zjištěn výhodnější důvod pro zproštění).

56. Nadto Nejvyšší soud zároveň upozorňuje na novelizaci trestního zákoníku provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. s účinností od 1. 10. 2020, kterou došlo ke změně hranic pro určení výše škody podle § 138 tr. zákoníku. Značnou škodou se od 1. 10. 2020 rozumí škoda dosahující částky nejméně 1 000 000 Kč, a nikoli nejméně 500 000 Kč, jako tomu bylo do 30. 9. 2020. S ohledem na skutkové závěry doposud uvedené ve výroku rozsudku soudu prvního stupně (a převážně akceptované odvolacím soudem), jakož i s respektem ke zmíněnému principu zákazu *reformationis in peius*, může být tato změna relevantní i pro právní kvalifikaci jednání obviněné (v závislosti na ustálení skutkových zjištění, doposud vzbuzujících určité pochybnosti). Při takových zjištěních je pak třeba respektovat zásady časové působnosti trestních zákonů, jak vyplývají především z § 2 odst. 1 tr. zákoníku, podle něž se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, ledaže zákon pozdější je pro pachatele příznivější.